

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Peuterspeelzaal De Peuterhof

Kwaliteitsonderzoek

voorschoolse educatie

Datum vaststelling: 11 april 2019

Samenvatting

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 1 november 2018 een onderzoek uitgevoerd naar de voorschoolse educatie op peuterspeelzaal De Peuterhof. De reden voor dit onderzoek is dat de gemeente waarin het kinderdagverblijf is gevestigd, meedoet aan een pilot. In deze pilot Herijken toezicht op voor- en vroegschoolse educatie (vve) en kinderopvang onderzoeken we onder andere of de gemeente en de schoolbesturen zicht hebben op de kwaliteit van de locaties en of zij zorgen voor verbetering van de kwaliteit. Met locaties bedoelen we kinderdagverblijven en de groepen 1 en 2 van basisscholen. Daarom hebben we op meerdere locaties in de gemeente Boxtel een onderzoek uitgevoerd.

Wat gaat goed?

De sfeer in de groep is prettig. De pedagogisch medewerkers hebben een goed contact met de peuters. Hun handelen is steeds gericht op de ontwikkeling van de peuters, waaronder ook de taalontwikkeling. Positief is ook dat de pedagogisch medewerkers steeds de zelfstandigheid en het probleemoplossend vermogen van de kinderen stimuleren. Verder is er een prettig contact met de ouders, de vroegschool en andere samenwerkingspartners. Ten slotte staan de pedagogisch medewerkers ervoor open om scholingen te blijven volgen.

Wat kan beter?

Het aanbod voor voorschoolse educatie mist heldere opbouw en is te weinig gebaseerd op de te bereiken doelen. Ook ontbreekt een vertaalslag van de (globale) jaarplanning naar een korte termijnplanning (dag-/weekplanning). Hiernaast volgt de peuterspeelzaal de (brede) ontwikkeling van de peuters nog niet op een systematische manier. Dit samen maakt dat het nu niet duidelijk is of het aanbod en de begeleiding van de peuters goed passen bij wat de peuters nodig hebben en bij de (eventuele) achterstand die zij moeten inhalen. Verder kan de inrichting van de ruimte beter aansluiten bij het thema en kan deze de taalontwikkeling van de peuters meer stimuleren.

Samen met de basisschool zou De Peuterhof de doorgaande lijnen onder de loep kunnen nemen. Bijvoorbeeld voor de pedagogische visie en het ouderbeleid. Maar ook de doelen die de peuters aan het einde van de voorschool bereikt zouden moeten hebben. De afspraken uit het convenant 'Boxtels model' zouden hierbij leidend

Kinderopvangorganisatie:
Stichting Kinderopvang de Oversteek

LRK-nummer: 150665672

Totaal aantal doelgroeppeuters: 6

moeten zijn. Een beter zicht op wat (doelgroep)peuters aan het einde van de peuterfase bereikt moeten hebben, is ook nodig om het effect van vve te kunnen bepalen. Hierbij hoort ook het structureel evalueren van de procesonderdelen van de voorschoolse educatie. Tenslotte kan de dialoog met belanghebbenden over ambities en bereikte doelen, actiever gevoerd worden.

We sturen een afschrift van dit rapport naar de gemeente.

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het kwaliteitsonderzoek	5
2.	Hoofdconclusie en vervolg	7
3.	Resultaten kwaliteitsonderzoek voorschoolse educatie	8
4.	Reactie van de houder	13

1. Opzet van het kwaliteitsonderzoek

De Inspectie van het Onderwijs onderzoekt bij een aantal kinderopvangvoorzieningen met gesubsidieerde voorschoolse educatie en op enkele basisscholen met veel doelgroepkinderen in groep 1 en 2 de educatieve kwaliteit, de resultaten en de kwaliteitszorg van deze locaties. Zo ook op peuterspeelzaal De Peuterhof.

Werkwijze

Wij vormen ons beeld van de kwaliteit door de praktijk van de voorschool te toetsen aan de standaarden uit het Onderzoekskader 2017 Voorschoolse educatie en primair Onderwijs. Wij hebben onderstaande standaarden onderzocht.

Standaarden voor de voorschool	Onderzocht
Ontwikkelingsproces	
OP1 Aanbod	•
OP2 Zicht op ontwikkeling	•
OP3 Pedagogisch-educatief handelen	•
OP6 Samenwerking	•
Resultaten voorschoolse educatie	
OR1 Ontwikkelingsresultaten	•
Kwaliteitszorg en ambitie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	•

Onderzoeksactiviteiten

We hebben observaties uitgevoerd van de pedagogisch-educatieve praktijk in de groep(en), documenten geanalyseerd, gesprekken gevoerd met pedagogisch medewerkers, zorgcoördinatoren en locatiemanagers. Aan het eind van de onderzoeksdag hebben wij de resultaten van het onderzoek besproken met de locatiemanager en/of de houder van de kinderopvangorganisatie.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de waarderingen, de conclusie en het vervolgtoezicht. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de resultaten van het onderzoek op de onderzochte standaarden. In hoofdstuk 4 is de

reactie van de houder op het onderzoek en het rapport opgenomen.

Legenda

.....

Waarderingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

- K** Kan beter
 - V** Voldoende
 - G** Goed
-

2 . Hoofdconclusie en vervolg

In dit hoofdstuk beschrijven we de hoofdconclusie en geven we de afzonderlijke waarderings weer per standaard op peuterspeelzaal De Peuterhof.

Conclusie

De kwaliteit van de voorschoolse educatie kan op verschillende standaarden beter. Binnen het ontwikkelingsproces geldt dat voor de kwaliteit van het voorschoolse aanbod en het zicht op de ontwikkeling van de peuters. Verder liggen er verbeterkansen om ontwikkelingsresultaten (eind- en tussendoelen voor doelgroepeuters) en kwaliteitsdoelen te bepalen, te monitoren en te evalueren. Het gemeentelijke convenant biedt hiervoor voldoende aanknopingspunten.

Context

Peuterspeelzaal (PSZ) De Peuterhof vormt sinds enkele maanden met basisschool De Oversteek het Speelleercentrum (SLC) De Oversteek. Onder één bestuurder biedt SLC De Oversteek peuterwerk, kinderopvang, buitenschoolse opvang en onderwijs aan. In het kader van deze pilot bezochten we ook de vroegschool (groep 1-2) van basisschool De Oversteek.

PSZ De Peuterhof heeft 4 peutergroepen. De peutergroep die wij bezochten, telt zes peuters waarvan een doelgroepeuter. In principe stromen alle peuters door naar basisschool De Oversteek.

Basisvoorwaarden voorschoolse educatie volgens de GGD

De GGD-toezichthouder heeft in april 2017 de basisvoorwaarden voorschoolse educatie onderzocht. Uit dit onderzoek bleek dat de basisvoorwaarden geen tekortkomingen vertoonden.

3. Resultaten kwaliteitsonderzoek voorschoolse educatie

In dit hoofdstuk geven wij per kwaliteitsgebied de waarderingen en de resultaten van het onderzoek op peuterspeelzaal De Peuterhof.

3.1. Ontwikkelingsproces

Ontwikkelingsproces	K	V	G
OP1 Aanbod	•		
OP2 Zicht op ontwikkeling	•		
OP3 Pedagogisch-educatief handelen		•	
OP6 Samenwerking		•	

Aanbod (OP1): het aanbod mist een heldere opbouw en is onvoldoende gebaseerd op te bereiken doelen

De kwaliteit van het aanbod voor de voorschoolse educatie kan beter. De voorschool gebruikt weliswaar een programma gericht op de vve-domeinen taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek, maar er zijn verbeteringen nodig. Ten eerste mist het aanbod nu een heldere opbouw. Per jaar kiezen de vier pedagogisch medewerkers elk een thema uit het programma. De lijn binnen het vve-programma, en daarmee de opklimming in moeilijkheidsgraad en de afstemming op de ontwikkelingsfasen van de peuters, wordt hiermee losgelaten. De vier thema's vullen de pedagogisch medewerkers aan met thema's die zij zelf kiezen en uitwerken. Het is onduidelijk hoe de verschillende thema's onderling samenhangen en opklimmen in moeilijkheidsgraad. Dit heeft vooral te maken met het feit dat de thema's 'activiteitgericht' uitgewerkt zijn, en niet gebaseerd zijn op tussendoelen en ontwikkellijnen. In de tweede plaats missen wij een vertaalslag van de thema's naar doelgerichte week- en dagplanningen. Er zijn geen planningen beschikbaar waarin te zien is hoe de pedagogisch medewerkers het aanbod afstemmen op verschillen in leeftijd en ontwikkeling tussen de peuters (differentiatie). In de derde plaats ontbreekt na afloop van het thema een evaluatie van zowel het proces als de bereikte resultaten (doelen). Ten slotte liggen er kansen om de speelleeromgeving krachtiger in te richten. Bijvoorbeeld door de hoeken meer te betrekken bij het thema zodat de peuters meer uitgedaagd worden om gevarieerd spel en de bijbehorende taal/woordenschat te gebruiken. Maar ook door te zorgen voor een inrichting en voor materialen die de ontluikende geletterdheid en gecijferdheid stimuleren (schrijfmaterialen, themawoorden, labels, materialen om te wegen, meten, enz.).

Zicht op Ontwikkeling (OP2): te beperkt zicht op de (brede) ontwikkeling van de peuters

Deze standaard is als 'kan beter' gewaardeerd. Na de intake ontbreekt namelijk een regelmatige en systematische informatieverzameling over de *brede* ontwikkeling van de peuters. De observaties die gedaan worden, zijn gericht op de sociaal-emotionele en motorische ontwikkeling maar niet op de taal- en rekenontwikkeling. Dit 'smalle' zicht op de ontwikkeling van de peuters, maakt het moeilijk om het aanbod en de zorg en begeleiding aan te passen aan zowel de hele groep als aan de individuele peuter. Tevens belemmert dit een adequate en vroegtijdige signalering van een (mogelijke) ontwikkelingsachterstand of -voorsprong. Dit wordt versterkt door het feit dat er geen structurele oudergesprekken plaatsvinden over de ontwikkelingsvoortgang van de kinderen, ook niet met ouders van peuters met een vve-indicatie. Overigens neemt de voorschool bij de doelgroepeuters aanvullend de peutertoetsen taal en rekenen af. Maar hiermee blijft het zicht op de brede ontwikkeling beperkt. Hoewel het systematisch volgen van de ontwikkeling van de peuters dus beter kan, signaleren de pedagogisch medewerkers op basis van 'ervaring en intuïtie' bijzonderheden in de ontwikkeling van peuters. Zij bespreken deze punten met elkaar en in het zorgoverleg met de consulent jeugd en gezin. Hiernaast nemen zij een aanvullende observatielijst af, ook bij de ouders. Maar ook voor deze lijst geldt dat de taalontwikkeling en de rekenontwikkeling hierin niet of niet volledig opgenomen zijn. Daarnaast is niet duidelijk of en hoe de begeleiding van het kind er vervolgens uitziet. Ergens zou zichtbaar gemaakt moeten worden wat het doel is, wat de begeleiding zal zijn en wanneer en hoe de extra hulp geëvalueerd gaat worden. Dit is nodig voor alle kinderen met een achterstand, maar zeker ook voor de doelgroepeuters. Ook voor hen ontbreekt een vertaalslag naar een planmatige begeleiding zodat zij de achterstand kunnen inhalen.

Pedagogisch-educatief handelen (OP3): De pedagogisch medewerkers stimuleren de peuters in hun ontwikkeling

Deze standaard waarden we als 'voldoende'. De sfeer in de groep is prettig. De peuters waren tijdens onze observatie zichtbaar op hun gemak. Het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerkers is respectvol en gericht op ondersteuning en uitdaging. Sterk is de manier waarop zij de zelfstandigheid en het probleemoplossend vermogen van de kinderen stimuleren.

Binnen het educatief handelen zien wij dat de pedagogisch medewerkers gericht zijn op taalstimulering. Zij stellen gevarieerde vragen om taalreacties uit te lokken bij de peuters. Wel valt op dat de pedagogisch medewerkers veel zelf aan het woord zijn. Zij kunnen meer stimuleren dat de peuters met elkaar in gesprek zijn.

Samenwerking (OP6): Prettige samenwerking met voerschool, ouders en andere partners; kansen voor intensivering

De samenwerking met partners die relevant zijn voor de ontwikkeling

van de peuters, is van voldoende niveau. De samenwerking met externe zorgverleners en met de gemeente verloopt naar tevredenheid. Dit geldt ook voor de samenwerking met de ouders. Ouders krijgen mogelijkheden om activiteiten op de peuterspeelzaal bij te wonen en in gesprek te gaan met de pedagogisch medewerkers. Met de vroegschool is de samenwerking volop in ontwikkeling. Men weet elkaar steeds beter te vinden. Helaas staan de gezamenlijke intervisiemomenten op een laag pitje, als gevolg van de verbouwingsactiviteiten. Maar het voornemen is er om dit weer op te pakken.

Er liggen zeker mogelijkheden om de (inhoudelijke) samenwerking te intensiveren. Bijvoorbeeld door de doorgaande lijnen tussen de voor- en de vroegschool samen onder de loep te nemen (de einddoelen peuterfase/aanvang kleuterfase). Hier ligt een duidelijke relatie met de toelichting bij OR1. Maar ook valt te denken aan een doorgaande pedagogische lijn en een gezamenlijk ouderbeleid. Een ander aandachtspunt is de warme overdracht van kindgegevens. Het is opvallend dat de overdrachtsgegevens niet in lijn liggen met de afspraken die vastliggen in het gemeentelijk convenant, namelijk een overdracht op (minimaal) de vier vve-domeinen.

3.2. Resultaten voorschoolse educatie

Resultaten voorschoolse educatie	K	V	G
OR1 Ontwikkelingsresultaten	●		

Ontwikkelingsresultaten (OR1): Nog geen volledig zicht op het bereikte eindniveau van doelgroepeuters

De kwaliteit op deze standaard kan beter. In het gemeentelijk convenant ligt de afspraak vast dat de resultaten die de voorscholen behalen met de doelgroepeuters, afgeleid moeten zijn van de doelstellingen en mijlpalen van onder meer de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO). Deze zijn gericht op de vier ontwikkelgebieden die als speerpunt centraal staan binnen vve: taalontwikkeling, rekenontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek. De Peuterhof hanteert deze doelstellingen nog niet als haar einddoelen. Een peutervolgsystematiek ontbreekt ook om de ontwikkeling van de vve-peuters op deze tussendoelen en mijlpalen systematisch te volgen en te evalueren. De vraag kan daardoor niet beantwoord worden in hoeverre de doelgroepeuters de einddoelen bereiken zodat zij goed toegerust zijn voor de basisschool.

Hiernaast constateren we dat het overdrachtsformulier naar de vroegschool, niet aansluit bij het convenant. In het convenant maakt de gemeente de afspraak met de voor- en vroegscholen, dat de tussendoelstellingen en mijlpalen in de ontwikkeling van een kind zijn opgenomen in het overdrachtsformulier van voor- naar voorschoolse

periode. Zij dienen dan als leidraad om een beredeneerd aanbod, passend bij de ontwikkelingsbehoeften van het kind te formuleren bij de overgang van voor- naar vroegschoolse periode. Het overdrachtsformulier geeft slechts een beperkt beeld van de taalontwikkeling, en gegevens over de rekenontwikkeling ontbreken in het geheel. Hierdoor komen de beoogde doorgaande lijn naar de voorschool en het uiteindelijke doel, een betere startpositie in groep 3, in het gedrang.

3.3. Kwaliteitszorg en ambitie

Kwaliteitszorg en ambitie	K	V	G
KA1 Kwaliteitszorg	•		
KA2 Kwaliteitscultuur		•	
KA3 Verantwoording en dialoog	•		

Kwaliteitszorg (KA1): systematische evaluatie van vve-kwaliteit kan beter

Deze standaard beoordelen we als 'kan beter', omdat er nu nog geen kwaliteitsdoelen voor de voorschoolse educatie zijn gesteld. Op gemeentelijk niveau zijn daartoe wel belangrijke aanzetten aanwezig. De afspraken in het 'Convenant Boxtels Model', kunnen namelijk gezien worden als kwaliteitsindicatoren. Op basis daarvan zou (de houder van) De Peuterhof een systematiek kunnen ontwikkelen om op basis van onderzoek vast te stellen of ze haar eigen kwaliteit ook waarmaakt. Samen met de mogelijkheid om de ontwikkelingsresultaten bij de oudste peuters zichtbaar te maken, kan de houder dan over eigen kwaliteitsoordelen beschikken. Ook verloopt de kwaliteitsverbetering niet planmatig. Hier ligt een tweede punt van aandacht. Uit de groepsbezoeken en de overlegmomenten komen verbeterpunten naar voren. De uitwerking van deze verbeterpunten, vindt nu 'al werkende' plaats. Maar het biedt meer houvast voor iedereen wanneer vooraf helder is wat er wanneer bereikt moet zijn, en wie daarbij welke rol hebben.

Kwaliteitscultuur (KA2): Er is bereidheid om te blijven leren; het 'elkaar scherp houden' nog te ad hoc

De kwaliteitscultuur is van voldoende niveau. De pedagogisch medewerkers zijn bereid zich te scholen. De scholing 'lezen van kindertekeningen' is hier een voorbeeld van. De kwaliteitscultuur kan nog wel versterkt worden door elkaar scherp te houden op het vasthouden van de gerealiseerde kwaliteit. Nu gebeurt dat nog te ad hoc. In de te ontwikkelen kwaliteitszorgsystematiek kan collegiale coaching en feedback als structureel onderdeel opgenomen worden.

Verantwoording en dialoog (KA3): verantwoording vve-kwaliteit kan vollediger

Deze standaard waarderen wij als kan beter. Hoewel er al wel in bepaalde mate sprake is verantwoording afleggen aan externen, kan de verantwoording van de vve-kwaliteit vollediger worden wanneer voor meer vve-aspecten ambities en doelen worden vastgelegd en hierop een gerichte evaluatie volgt. Zo komen deze ook meer in lijn met de verantwoordingsafspraken die de houder met de gemeente heeft afgesproken in het 'Convenant Boxtels Model'. Hierin staan namelijk ook voor de peuters ambities en doelen verwoord over wat een peuter zou moeten kunnen bij de start van de basisschool. Daarbij kan ook de dialoog met ouders verstevigd worden door hen meer inzicht te geven in de ontwikkeling van hun kind en het aanbod dat De Peuterhof op het gebied van voorschoolse educatie biedt.

4. Reactie van de houder

Hieronder geeft de houder een reactie op de uitkomsten van het onderzoek en geeft de houder aan hoe ze hier mee aan de slag gaat.

Er is door de houder van peuterspeelzaal De Peuterhof geen gebruik gemaakt van de hierboven genoemde mogelijkheid.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

